

Folkehelse og livsmestring som tverrfaglig tema i skolen

Folkehelsekonferansen Hamar 18.10.2022, Jorid Avdem

iNN
Høgskolen
i Innlandet

1

Hvordan kan skoler forstå og følge opp det tverrfaglige temaet folkehelse og livsmestring i læreplanen Kunnskapsløftet 2020?

- Folkehelse og livsmestring er ett av tre tverrfaglige temaer i Kunnskapsløftet 2020, sammen med demokrati og medborgerskap og bærekraftig utvikling.
- De tverrfaglige temaene omtales både i overordnet del og i fagplanene for de fleste fagene i læreplanen.
- Min undersøkelse: Dokumentanalyse - Hvilke forståelser ligger til grunn for det tverrfaglige temaet folkehelse og livsmestring i LK2020?
- Teoretisk drøfting av individuelle, sosiale og samfunnsmessige perspektiver.

(Meld. St. 28 (2015-2016), s. 47)

2

Hovedtemaer i dokumentanalyse

- Bakgrunnen for at folkehelse og livsmestring ble vektlagt i læreplanen
- Hva legges i begrepene folkehelse og livsmestring?
- Hvilket elevsyn og kunnskaps- og kompetansesyn kommer fram?
- Hva legges i at folkehelse og livsmestring skal være et tverrfaglig tema i skolen?

3

Dokumentene som er undersøkt

- perspektiver som vektlegges i beskrivelsen av dette tverrfaglige temaet

- Ludvigsenutvalgets arbeid:
 - NOU 2014:7 Elevenes læring i fremtidens skole. Et kunnskapsgrunnlag
 - NOU2015:8 Fremtidens skole. Fagfornyelse av fag og kompetanser
 - Hovedfokus på individuelt perspektiv og kompetanse
- Meld. St. 28 (2015-2016). Fag – Fordypning – Forståelse – En fornyelse av Kunnskapsløftet
 - Fokus både på individuelt og sosialt perspektiv
- Kunnskapsløftet 2020
 - Hovedfokus på individuelt perspektiv og kompetanse

4

Sentrale begreper og teoretisk grunnlag i drøfting av studien

Folkehelse

Befolkningens helsetilstand og hvordan helsen fordeler seg i en befolkning (Folkehelseloven, 2011, § 3).

Helse

Health is a state of complete physical, mental and social well-being and not merely the absence of disease or infirmity (WHO, 2003).

Livsmestring

Livsmestring handler om å forstå og ha muligheter til å påvirke avgjørende faktorer for mestring av eget liv, og at høy livskvalitet forutsetter en god balanse mellom de krav omgivelsene stiller og de forutsetninger enkeltmennesket har (Helsedirektoratet, 2017, pkt. 3.1).

Mestring

Det å få til, det å lykkes. I pedagogikk og psykologi brukes ofte begrepet i samme betydning som livskompetanse, om folks evne og ferdighet til å klare eget liv. Mestring innebærer å beherske samfunnets utviklingsoppgaver, det vil si det å ha de nødvendige kunnskaper, ferdigheter og holdninger som kreves på de ulike utviklings- og modenhetstrinn i livet. Det innebærer også det å kunne være til nytte, påta seg ansvar, ha kontroll over livet sitt og situasjonen sin, kunne vise nestekjærlighet, empati og å kunne møte og mestre motgang. På mange måter er mestring sosialiseringens mål (Bø & Helle, 2008, s 193).

Antonovskys teori om salutogenese

Faktorer som underbygger og opprettholder helse og velvære til tross for at vi utsettes for risiko og stress. Opplevelse av sammenheng - at situasjonen vår er preget av begripelighet, håndterbarhet og meningsfullhet. Motstandsressurser – kan være både individuelle og kollektive.

Eksempel på teori skolen tradisjonelt bygger på.

5

«Livsmestring har både et individuelt perspektiv og et samfunnsmessig og sosialt perspektiv»

(Meld. St. 28 (2015-2016), s. 39)

Drøfting av disse tre perspektivene knyttet til skolens forståelse og oppfølging av det tverrfaglige temaet folkehelse og livsmestring:

- Individuelt perspektiv: Faktorer som virker inn på det enkelte barn eller ungdoms mulighet for å ta gode livsvalg, og til å mestre medgang og motgang → betydning for deres nåværende og fremtidige helse og mulighet for å mestre utfordringer i livet.
- Sosialt perspektiv: Barn og unges sosiale kontekst, som har betydning for deres helse og livsmestring, for eksempel skolens ulike fellesskap og relasjoner, og som virker inn på muligheter for deltakelse.
- Samfunnsmessig perspektiv: Skolen som eksempel på en sentral del av barn og unges oppvekstmiljø. Skolens samfunnsmandat og rolle.

- Kunnskap
- Danning
- Relasjoner
- Anerkjennelse
- Skolens fellesskap
- Antonovskys teori om salutogenese
- Aktør og struktur

6

Helhet i forståelse og oppfølging

- Skolen er en sentral del av barn og unges oppvekstmiljø, er en naturlig arena for arbeid med elevenes helse og livsmestring.
- Skolen har metodefrihet → forståelse ligger til grunn for praksis.
- Tett sammenheng mellom de tre perspektivene → Helse og livsmestring bygger på en helhet mellom individuelle, sosiale og samfunnsmessige perspektiver.
- Det teoretiske grunnlaget skolen tradisjonelt bygger sitt arbeid på og salutogenese fanger også opp denne helheten.
- Helheten i overordnet del av læreplanen legges til grunn for forståelse og oppfølging av det tverrfaglige temaet folkehelse og livsmestring.

